

Kartenblatt Nr. 16

Karte Nr. 24: Gebietsplan der Stadt Mariánské Lázně mit Nachträgen 1-27, 2002–2017. *Územní plán obce Mariánské Lázně. Právní stav Územního plánu města Mariánské Lázně po vydání změn č. 1, 2–3, 4–7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 a 22, 21, 23–26 a 27. Hlavní výkres, měřítko 1 : 5 000, č. výkresu A.1., datum XII/2017*, Ausschnitt. Geoinf. spol. s r.o.; Sdružení pro zpracování územního plánu města Mariánské Lázně. © Městský úřad Mariánské Lázně.

Kartenblatt Nr. 17

Karte Nr. 25: Vertikale Luftaufnahme von Mariánské Lázně, 1946. Messtechnische Luftaufnahme 1946 – VGHMÚF Dobruška © MO ČR.

Kartenblatt Nr. 18

Karte Nr. 26: Vertikale Luftaufnahme von Mariánské Lázně, 1959. Messtechnische Luftaufnahme 1959 – VGHMÚF Dobruška © MO ČR.

Kartenblatt Nr. 19

Karte Nr. 27: Vertikale Luftaufnahme von Mariánské Lázně, 1968. Messtechnische Luftaufnahme 1968 – VGHMÚF Dobruška © MO ČR.

Kartenblatt Nr. 20

Karte Nr. 28: Vertikale Luftaufnahme von Mariánské Lázně, 1996. Messtechnische Luftaufnahme 1996 – VGHMÚF Dobruška © MO ČR.

Kartenblatt Nr. 21

Karte Nr. 29: Vertikale Luftaufnahme von Mariánské Lázně, 2021. Messtechnische Luftaufnahme 2021 – ČÚZK.

Kartenblatt Nr. 22

Karte Nr. 30a: Plan im Negativ von Marienbad und Umgebung mit eingetragenem Stadtgrundriss und Häuserblöcken gemäß der Karte des stabilen Katasters von Marienbad aus dem Jahre 1839. Rekonstruktionskarte von Eva Semotanová, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Karte Nr. 30b: Plan im Negativ von Marienbad und Umgebung mit eingetragenem Stadtgrundriss und Häuserblöcken zu Beginn des 21. Jahrhunderts mit Heranziehung gegenwärtiger digitaler Daten. Rekonstruktionskarte von Eva Semotanová, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Karte Nr. 30c: Digitalmodell des Gebietes von Marienbad und Umgebung mit eingetragenem Stadtgrundriss und Häuserblöcken gemäß des kaiserlichen Pflichtexemplars der Karte des stabilen Katasters von Marienbad aus dem Jahre 1839. Rekonstruktionskarte von Eva Semotanová, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Karte Nr. 30d: Digitalmodell des Gebietes von Marienbad und Umgebung mit eingetragenem Stadtgrundriss und Häuserblöcken zu Beginn des 21. Jahrhunderts mit Heranziehung gegenwärtiger digitaler Daten. Rekonstruktionskarte von Eva Semotanová, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Kartenblatt Nr. 23

Karte Nr. 31: Landschaftsschema von Marienbad und Umgebung vom 18. bis zu der Mitte des 19. Jahrhunderts. Rekonstruktionskarte von Eva Semotanová und Petr Bártík, kartografische Bearbeitung Petr Bártík.

Kartenblatt Nr. 24

Karte Nr. 32: Administrative Entwicklung der Stadt Marienbad 1850–2020. Rekonstruktionskarte von Tomáš Burda, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Kartenblatt Nr. 25

Karte Nr. 33: Gebietsverwaltungsentwicklung von Marienbad und Umgebung 1850–2020 (mit Überlappung in die Zeit der Patrimonialverwaltung in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts). Rekonstruktionskarte von Tomáš Burda, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Kartenblatt Nr. 26

Karte Nr. 34: Kurbad und Stadt Marienbad von der Mitte des 19. Jahrhunderts bis zur Gegenwart: Verkehr, Erholung und Kurbadfunktion (Öffentlicher Nahverkehr, Verkehrsverbindung mit der Umgebung, Kurbadquellen und -anlagen, Aussichtspunkte und Routen in der Umgebung, wichtige Kurbad- und Freizeiteinrichtungen). Rekonstruktionskarte von Tomáš Burda und Dana Fialová, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Kartenblatt Nr. 27

Karte Nr. 35: *Entwicklung von Marienbad und Umgebung in den Bereichen Kurbadwesen, Erholung, Industrie, Verkehr und Landschaft von der Mitte des 19. bis zur Mitte des*

20. Jahrhunderts. Rekonstruktionskarte von Tomáš Burda und Dana Fialová, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Kartenblatt Nr. 28

Karte Nr. 36: Bauentwicklung in Marienbad von der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts bis in die zweite Hälfte des 20. Jahrhunderts. Rekonstruktionskarte von Tomáš Burda und Dana Fialová, kartografische Bearbeitung Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Kartenblatt Nr. 29

Karte Nr. 37: Denkmalwerte der denkmalgeschützten Bebauung im zentralen Teil von Marienbad, 2006 (Grenze der denkmalgeschützten Bebauung 2018 aktualisiert). Karel Kuča, kartografische Bearbeitung vom Verfasser.

Kartenblatt Nr. 30

Abb. Nr. 89: Marienquelle und Umgebung, 1817. *Première Vue de Marienbaad en Bohême / Erste Ansicht von Marienbaad in Böhmen. Ludwig Graf Buquoy delin. et Sculp.* Lavierung, Höhe 425 mm, Breite 540 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 15. Scan Jaromír Bartoš.

Abb. Nr. 90: Kreuzbrunnen und Umgebung, 1817. *Seconde Vue de Marienbaad en Bohême / Zweite Ansicht von Marienbaad in Böhmen. Ludwig Graf Buquoy delin. et Sculp.* Lavierung, Höhe 420 mm, Breite 540 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 14. Scan Jaromír Bartoš.

Kartenblatt Nr. 31

Abb. Nr. 91: Ansicht von Marienbad, 1836. Ohne Titel. Johann Nepomuk Felbinger (*Gezeichnet im Oktober 1836. Joh. Nep. Felbinger*). Federzeichnung, Höhe 540 mm, Breite 680 mm. Národní muzeum – Bibliothek des Národní muzeum, Staré Sediště 528, Abb. Nr. 42. Scan Národní muzeum.

Kartenblatt Nr. 32

Abb. Nr. 92: Marienbad, Zentralteil und 24 Einzelansichten, ca. 1865. *Panorama von Marienbad. Lith. u. Eigenth. v. Joh. Stark in Marienbad. Druck v. J. Haller in Wien.* Kolorierte Lithografie, Höhe 455 mm, Breite 615 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2223. Scan Jaromír Bartoš.

Kartenblatt Nr. 33

Abb. Nr. 93a: Kreuzbrunnen-Promenade – städtebauliche und architektonische Gestaltung, Entwurf, 1940. *Kurstadt Marienbad. Kolonnaden. Gartengestalter Kidery & Preissner Saaz, Sudetengau.* Aquarell, Höhe 390 mm, Breite 640 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, ohne Inv.-Nr. Scan Jaromír Bartoš.

Abb. Nr. 93b: Kreuzbrunnen-Promenade – städtebauliche und architektonische Gestaltung, Entwurf, 1956. *Mariánské Lázně.* Ing. Belšán et al. Der Entwurf ist Bestandteil der Studie Projektční studie zimní kolonády a urologického sanatoria 1955–1956. Lavierte Zeichnung, Höhe 380 mm, Breite 840 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, ohne Inv.-Nr. Scan Jaromír Bartoš.

Abb. Nr. 93c: Kreuzbrunnen-Promenade – städtebauliche und architektonische Gestaltung, Entwurf, 50er Jahre des 20. Jahrhunderts. Anonymus. Der Entwurf ist Bestandteil der Studie Projektční studie zimní kolonády a urologického sanatoria 1955–1956. Zyklostyle, Höhe 590 mm, Breite 850 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, ohne Inv.-Nr. Scan Jaromír Bartoš.

Kartenblatt Nr. 34

Abb. Nr. 94a–o: Ansichtskarten der Stadt Marienbad, ca. 1900–1920. Scan Jaromír Bartoš. – a: *Marienbad*, Kreuzbrunnen mit der Kolonnade, ca. 1899. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2872. – b: *Marienbad. Kreuzbrunnen-Kolonnade*, Innenansicht der Hauptkolonnade in Richtung vom Kreuzbrunnen, ca. 1910. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 3038. – c: *Marienbad. Inneres des Kreuzbrunnens*, Innenansicht des Kreuzbrunnens mit Damen, die Trinkbecher verabreichen, ca. 1920. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 3042. – d: *Marienbad. Ferdinandsbrunnen mit Rudolfsquelle*, Kolonnade des Karolinenbrunnens mit Leitungen vom Ferdinandsbrunnen und der Rudolfsquelle, ca. 1910. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2062. – e: *Marienbad. Bei der Rudolfsquelle*, Innenansicht des Karolinenbrunnens unterhalb der katholischen Kirche mit Trinkanlage der hierher geleiteten Rudolfsquelle, 1912. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2391. – f: *Marienbad. Cursaal u. Neubad*, Cursaal Casino und Neubad, ca. 1907. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2876. – g: *Marienbad. Untere Colonnade*, verlängerter Teil der Kolonnade mit kleinen Kaufläden, die Ende der 70er Jahre des 20. Jahrhunderts abgetragen wurden, 1904. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP

2382. – h: *Marienbad. Ambrosiusbrunn. Katholische Kirche*, Ambrosiusbrunnen und Maria-Himmelfahrt-Kirche, 1907. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2518. – i: *Marienbad. Kaiserstrasse*, Hauptstraße (damals Kaiserstraße) mit Straßenbahnstation, ca. 1910. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2597. – j: *Marienbad. Parkanlagen der Kaiserstrasse*, Straßenkreuzung vor der Post mit neuen Parkanlagen, links Synagoge, ca. 1910. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2149. – k: *Marienbad. Waldquelle*, ca. 1902. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2875. – l: *Marienbad. Café Egerländer. Besitzer Caspar Ott*, Ausflugscafé Egerländer, ca. 1911. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2927. – m: *Marienbad. Café Panorama*, Ausflugscafé Panorama unter dem Aussichtsturm Hamelika, 1909. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2112. – n: *Marienbad. Café Waldmühle*, Ausflugscafé Waldmühle bei der Waldquelle, ca. 1910. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2155. – o: *Alte Sägemühle, Marienbad*, Alte Sägemühle im Tal hinter der Waldquelle, um 1900. Kolorierte Ansichtskarte. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2857.

Hinterseite des Umschlages

Abb. Nr. 95: Blechdosenendeckel von Kurbadoblaten, ca. 1920. *Süsse Grüsse / Marienbader Oblaten / Kreuz-Bruppen / Wilhelm Denk*. Konditorei. Marienbad. Haus „Goldener Engel“. Kolorierte Blechmalerei, Durchschnitt 190 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, OPL 54. Foto David Kurc.

A detailed list of maps, plans and pictures in volume no. 35 – Mariánské Lázně

Compiled by Petr Bártík, Jaromír Bartoš, Tomáš Burda, Kateřina Čecháková, Dana Fialová, Günter Fiedler, Karel Kuča, Eva Semotanová, Robert Šimůnek

Picture no. 1: The coat of arms of the town of Mariánské Lázně as of 2024. Graphic design by Petr Tomas.

Picture no. 2: An overall view of Mariánské Lázně from the west, approx. the 1860s. No name. *Gez. von Jos. Hacker. Eigenthum u. Verlag v. E. A. Götz u. Jos. Hacker in Marienbad.* Lithograph, height 465 mm, width 650 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 4931. Scanned by Jaromír Bartoš.

Text sheets

Picture no. 3: The coat-of-arms privilege of Mariánské Lázně, 1866. Description and coloured picture of the municipal coat of arms. Paper, height 420 mm, width 545 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 4874. Scanned by Jaromír Bartoš. – Mariánské Lázně was granted the coat of arms a year after it became a town (1865).

Picture no. 4: The municipal coat of arms located over the entrance to the neo-Baroque Town Hall (1878), 2023. Robert Šimůnek. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 5: The Hamrniky residence, 1815. A view of Hamrniky near Mariánské Lázně (added secondarily). Joh. Grünbaum (author's signature and date in the right bottom corner: *Gezeich. von Joh. Grünbaum aus Hasslau 1815*). A coloured pen-and-ink drawing, height 260 mm, width 345 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 80. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 6: A veduta of Mariánské Lázně, 1817. *Marienbad. Platzer del. G. Döbler sc.* In: NEHR, Johann Joseph: Beschreibung der mineralischen Quellen zu Marienbad auf der Stifftsherrschaft Tepl nahe bei dem Dorfe Auschowitz. Karlsbad 1817. An engraving, height 160 mm, width 245 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 30. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 7: The Cross Spring, 1818. *Kreuzbrunn*. Anonymus author. In: REUSS, Franz Ambros: Das Marienbad bei Auschowitz auf der Herrschaft Tepl, physikalisch-chemisch und medizinisch geprüft und dargestellt. Prag 1822, p. 42. Lithograph, height 110 mm, width 170 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 239. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 8: The Karolina Spring, 1818. *Karolinenquelle*. G. Döbler sc. In: REUSS, Franz Ambros: Das Marienbad bei Auschowitz auf der Herrschaft Tepl, physikalisch-chemisch und medizinisch geprüft und dargestellt. Prag 1822, p. 44. An engraving, height 170 mm, width 180 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 089. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 9: The Ambrose Spring and an adjacent spa house, 1821. *Das Badehaus und der Ambrosiusbrunnen in Marienbad. N. d. Natur gez. u. gest. v. Rosmäsler in Dresden 1821*. An engraving, height 115 mm, width 175 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 11. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 10: The Ferdinand Spring, approx. 1822. *Der Ferdinandsbrunnen in Marienbad*. G. Döbler sc. An engraving, height 115 mm, width 195 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 16. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 11: Gaseous spa, 1822. *Das Gasbad in Marienbad*. N. d. Nat. v. Rosmäster in Dresden 1822. An engraving, height 215 mm, width 270 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 14. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 12: A view of the central part of the town from the Chopin house, 1824. *Marienbad*. *Gez. aus den Fenstern des Weissen Schwans 1824*. Kunike lithogr. A coloured lithograph, height 310 mm, width 425 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 78. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 13: A veduta of Mariánské Lázně, a view from the Charles Cross, 1828. *Vue de Marienbad*. W. Skalnik del. G. Döbler sc. In: HEIDLER, Charles-Joseph: *Marienbad et ses différents moyens curatifs dans les maladies chroniques*. Prague 1828, frontispiece. Lithograph, height 180 mm, width 225 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HK 985. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 14: The Cross Spring, 1828. *Le Kreuzbrunn et la Salle de promenade*. W. Skalnik del. J. Berka sc. In: HEIDLER, Charles-Joseph: *Marienbad et ses différents moyens curatifs dans les maladies chroniques*. Prague 1828, p. 30. Lithograph, height 145 mm, width 225 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HK 985. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 15: The Ferdinand Spring, 1828. *Source de Ferdinand*. Steindruck v. Haase & Hennig. Skalnik del. In: HEIDLER, Charles-Joseph: *Marienbad et ses différents moyens curatifs dans les maladies chroniques*. Prague 1828, p. 169. Lithograph, height 150 mm, width 225 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HK 985. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 16: The Karolina and Ambrose Springs and the New Spa, 1828. 1. *Source de Caroline*. 2. *Source d'Ambroise*. 3. *Nouveaux bains*. W. Skalnik del. In: HEIDLER, Charles-Joseph: *Marienbad et ses différents moyens curatifs dans les maladies chroniques*. Prague 1828, p. 183. A lithograph, height 150 mm, width 225 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HK 985. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 17: The spa by the Mary Spring and the gaseous spa, 1828. 1. *Bains de la source de Marie*. 2. *Bains de boues*. 3. *Bains de gaz*. Skalnik del. In: HEIDLER, Charles-Joseph: *Marienbad et ses différents moyens curatifs dans les maladies chroniques*. Prague 1828, p. 231. A lithograph, height 145 mm, width 225 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HKS 293/5. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 18: The Forest Spring, approx. 1830. *Waldbrunn zu Marienbad*. Anonymous author. An engraving, height 150 mm, width 215 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 17. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 19a: The Cross Spring pavilion; in the background a mineral water forwarding agency, approx. 1845. A porcelain cup with a manually drawn veduta, the Loket (Elbogen) porcelain factory, R. & E. Haidinger. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, inv. no. 239. Photo by David Kurc.

Picture no. 19b: A view of the central part of the town with the Cross Spring pavilion and the old bricked colonnade, approx. 1845. A porcelain cup with a manually drawn veduta, the Loket (Elbogen) porcelain factory, R. & E. Haidinger. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, inv. no. 244. Photo by David Kurc.

Picture no. 20: A mill in Mariánské Lázně (nowadays the Cristal Hotel), approx. 1850. *Marienbader Mühle*. An anonymous author. A lithograph, height 135 mm, width 165 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 237. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map no. 1: A map of Mariánské Lázně and its immediate vicinity, approx. 1848. *Situations-Plan des Kurortes Marienbad*. Václav Skalnik (*Gezeichnet von Skalnik*). A print, height 245 mm, width 360 mm, graphic scale in fathoms. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP_0000-2652-I. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 21: The church and the cemetery in Ůšovice, approx. 1860. *Kirchhof zu Auschowitz bei Marienbad*. *Umgebung der Grabstätte des Med. Doct. J. A.* anonymous author. Wash pen-and-ink drawing, height 125 mm, width 155 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 210. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 22: The Bedřich's stone (Friedrichstein), approx. 1860. *Friedrichstein*. Lithogr. u. Druck v. Lehman & Opitz, Dresden. A lithograph, height 120 mm, width 170 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, GTK 15. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 23a–h: Springs in Mariánské Lázně, 1864. In: KRATZMANN, Emil: *Marienbad*. Handbuch für Kurgäste. Prag 1864. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HK 900. Scanned by Jaromír Bartoš. – a: An overall view of Mariánské Lázně from the west. *Marienbad*. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 155 mm. – b: The Church of the Assumption of the Virgin Mary. *Katholische*

Kirche / Eglise catholique. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 160 mm. – c: The Cross Spring. *Kreuzbrunnen*. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 160 mm. – d: The Ferdinand Spring. *Ferdinandsbrunnen*. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 160 mm. – e: The Forest Spring. *Waldbrunnen*. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 160 mm. – f: The Karolina Spring. *Carolinenbrunnen*. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 160 mm. – g: The Ambrose Spring. *Ambrosiusbrunnen*. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 160 mm. – h: The New Spa. *Neues Badehaus / Nouveaux bains*. V. Morstadt del. J. Rybička sculps. An engraving, height 110 mm, width 160 mm.

Picture no. 24a–b: An overall view of Mariánské Lázně from the west, approx. the 1860s. – a: No name. *Gez. von Jos. Hacker*. *Eigenthum u. Verlag v. E. A. Götz u. Jos. Hacker in Marienbad*. A lithograph, height 465 mm, width 650 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 4931. Scanned by Jaromír Bartoš. – b: *Marienbad*. *Gez. u. lith. v. J. Stark*. *Druck v. J. Haller*. *Wien*. A coloured lithograph, height 450 mm, width 595 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 424. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map no. 2: A map of Mariánské Lázně, 1867. *Situationsplan von Marienbad*. *Verlag und Eigenthum des Joseph Gschihay in Marienbad mit Verwahrung gegen Nachdruck*. *Gez. v. Joh. Stark*. *Lith. v. Kobrtsch u. Gschihay*, Eger. A print, height 300 mm, width 380 mm, graphic scale in fathoms. In: LUCKA, [Samuel]: *Zur Orientierung in Marienbad*. Ein Rathgeber und Wegweiser für Kurgäste. Marienbad 1867. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, library. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 25: A panoramic view from Goethe Square, 1868. *Marienbad vom Kirchplatze nächst Belvedere aufgenommen*. *Gez. von V. Morstadt*. *Gedr. von M. Schmidt*. *Lith. bei Fr. Hanstaengl in München*. A lithograph, height 360 mm, width 860 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 2281. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 26: Today's Mírové Square and Halbmayr's Haus, approx. 1870. No name. A photograph, height 230 mm, width 285 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 52. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 27: The train station, approx. 1875. *Bahnhof*. A print, height 95 mm, width 135 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 3037/2. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 28: The theatre, approx. 1875. *Marienbad*. *Stadttheater*. Franz Fridrich. A photograph, height 65 mm, width 100 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 331. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 29: The Anglican church – views, layout and cross-section, 1878. No name. Friedrich Zickler. Wash pen-and-ink drawing, height 530 mm, width 790 mm, there is a graphic scale with the plan. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, inv. no. 2794. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 30: The Schönau Inn (today's Dino Villa on the Cheb intersection), approx. 1880. *Hotel Schönau* (added secondarily). *Joseph Hacker, Marienb.* A photograph, height 60 mm, width 100 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 320. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 31: The lookout tower on Hamelika Hill, approx. 1880. *Aussichtsturm* (added secondarily). A photograph, height 110 mm, width 70 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 328. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 32: An overall view of the central part of the town from the Hamelika lookout tower, approx. 1870. *Blick v. Kreuzberg aus*. Franz Fridrich. A photograph, height 205 mm, width 255 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 100. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 33: An overall view of Mecséry vantage point, approx. 1875. No name. E. Pflanz. A photograph, height 170 mm, width 240 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 58. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 34: The Cross Spring and the old stone colonnade, approx. 1885. No name. A. Güntner. A photograph, height 240 mm, width 305 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 23. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 35: The Cross Spring promenade, approx. 1885. No name. A photograph, height 210 mm, width 240 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 80. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 36: Karel Kašpar Reitenberger Monument, approx. 1885. *Pomník Reitenbergerův* (added secondarily). A photograph, height 260 mm, width 205 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 268. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 37: A view of houses by the crossing of today's Main and Lidická Streets, approx. 1888. *Marienbad*. *Cassinoplatz*. A photograph, height 115 mm, width 170 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 316. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 38: The Town-Hall and the surrounding buildings, approx. 1890. No name. A photograph, height 425 mm,

width 565 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 4. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 39: The Casino ball hall and the New Spa, approx. 1890. *Mariánské Lázně – budova lázní* (subsequent addition). A photograph, height 415 mm, width 550 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 7. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 40: The Rudolf Spring, approx. 1890. *Rudolfsquelle* (added secondarily). A photograph, height 100 mm, width 100 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 285. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 41: The Cross Spring promenade, approx. 1900. *Kreuzbrunnen-Promenade*. E. Pflanz, *Phot. Marienbad*. A photograph, height 100 mm, width 145 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 582. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 42: The Ambrose Spring and the Church of the Assumption of the Virgin Mary, approx. 1900. *Marienbad*. *Ambrosiusbrunnen*. *Photochrom Zürich*. Photochrom, height 165 mm, width 225 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 711. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 43: The Alexandra Spring, approx. 1900. No name. A photograph, height 270 mm, width 320 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 184. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 44: The Tepelský House and the surrounding buildings, approx. 1900. No name. Photo by Stengel & Co. A photograph, height 225 mm, width 285 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 66. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 45: A mill in Mariánské Lázně (nowadays the Cristal Hotel), approx. 1900. *Marienbad*. A photograph, height 100 mm, width 150 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, FA 1719. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 46: The hospital, approx. 1900. *Městská veřejná nemocnice Mariánské Lázně* (subsequent addition). *J. N. Langhans*. A photograph, height 180 mm, width 240 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 87. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 47: The salt processing plant, approx. 1900. No name. A photograph, height 260 mm, width 325 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 4918. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 48: The Church of the Assumption of the Virgin Mary, approx. 1900. No name. E. Pflanz. A photograph, height 170 mm, width 245 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 435. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 49: The synagogue, approx. 1900. *Synagoge*. A photograph, height 165 mm, width 110 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 337. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 50: An Anglican Church, 1904. *Englische Kirche*. A photograph, height 60 mm, width 60 mm. In: *Marienbad Kurstadt: Illustrierter Führer herausgegeben im Auftrage des Stadtrates*, p. 85. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HKPR-43. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 51: The Rudolf Spring, approx. 1910. No name. Photo by Brück & Sohne. A photograph, height 120 mm, width 170 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 674. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 52: Buildings around today's Mírové Square, approx. 1910. No name. J. N. Langhans. A photograph, height 180 mm, width 240 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 215. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 53: The Lil Villa, approx. 1910. No name. E. Scherner. A photograph, height 110 mm, width 160 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 324. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 54: An evangelical church and surrounding buildings, approx. 1910. No name. A photograph, height 180 mm, width 240 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 420. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 55: An orthodox church, approx. 1910. No name. A photograph, height 145 mm, width 100 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 430. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 56: Main Street and the Egerländer Café, approx. 1920. *Marienbad – Kaiserstrasse*. A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 644. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 57a–b: The construction of a racing circuit, 1921–1922. *Bau der Trabrennbahn Marienbad 1921 u. 1922*. *72 000 m² Erdbewegung*. A photograph, height 110 mm, width 330 mm (a), height 100 mm, width 170 mm (b). Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, A37/2014-1. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 58a: The opening ceremony of the Czech school building, 1923. No name. J. Konhäuser. A photograph, height 295 mm, width 370 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 445. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 58b: The building of the Czech school after extension, approx. 1930. No name. Photo-postcard. Městské

muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 699. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 59: Villas by the intersection of Dykova and Lidická Streets, approx. 1925. A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 553. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 60: The Goethe House, approx. 1930. *Marienburg. Goethehaus.* A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 789. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 61: Main Street with the terminal stop of a tram line, the 1930s. No name. A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP-862. Scanned by Jaromír Bartoš. – The postcard was published about 1950 with the use of an older photograph.

Picture no. 62: The airport, approx. 1930. A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 3312. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 63: The Zoo am Berg restaurant, after 1931. *Naturtierpark „Zoo am Berg“ Marienbad.* A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2264. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 64: Mariánské Lázně, approx. 1935. *Marienburg.* A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 954. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 65: A golf course and a hotel, approx. 1935. *Golf-Hotel – Marienbad.* A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2615. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 66: The Bellevue villa neighbourhood, approx. 1940. *Marienburg. Das Bellevue-Viertel.* A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 781. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 67: An aerial view of the centre of Mariánské Lázně, approx. 1940. The German caption on the reverse side is blackened. A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 1225. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map no. 3: A map of Mariánské Lázně, 1941. *Kurstadt Marienbad. Lageplan. Herausgegeben von der Kur- und Bäderverwaltung. Marienbad 1941.* A print, height 380 mm, width 195 mm, no scale. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP_0000-2636-I. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 68: An overall view of Ůšovice, approx. 1940. *Gruß aus Auschowitz i/Sudetengau.* A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2621. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 69: The construction of trolley lines in Goethe Square, approx. 1950. No name. A photograph, height 175 mm, width 120 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HF 374. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 70: Trolleybuses in front of the train station, 1952. *První jízda trolejbusů r. 1952.* A photograph, height 125 mm, width 175 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, Photographic documentation from 1945–1955, p. 123. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 71: An outdoor swimming centre called The Lido, approx. 1950. A postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 541. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 72: A former marketplace, 1962. *Sportovní hala adaptovaná z bývalé tržnice.* A photograph, height 130 mm, width 180 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, Photographic documentation from 1956–1966, p. 75. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 73: Destruction of buildings in Mírové Square, 1977–1978. J. Suda. A coloured slide, height 60 mm, width 60 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, FA 1165. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 74: A view of the Těpelský House - Krym premises formerly covered with houses which had been pulled down, 1984. A photograph. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, Photographic documentation by KSSPOP 1984. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 75: A former milk bar in Main Street (today the Butterfly Villa), 1984. A photograph. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, Photographic documentation by KSSPOP 1984. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 76: The construction of a housing estate in Plzeňská Street, 1985. I. Holý. A photograph, height 130 mm, width 180 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, FA 2572/5. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 77: A view towards Main Street from the Cross Spring colonnade, 1986. I. Holý. A coloured photograph, height 130 mm, width 180 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, FA 2403/7. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 78: The relocation of the Rudolf and Karolina Spring pavilions, 1987. I. Holý. A photograph, height 130 mm, width 180 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, present-day documentation. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 79: An aerial view of the spa section of the town from the west, 2005. Karel Kuča. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 80: An aerial view of the Václav Skalník Park with a colonnade and Goethe Square with the Church of the Assumption of the Virgin Mary from the southwest, 2005. Karel Kuča. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 81: An aerial view of the Václav Skalník Park and Mírové Square from the south, 2005. Karel Kuča. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 82: A view from the colonnade towards the upper section of the western side of Main Street and the northern side of Mírové Square, 2005. Karel Kuča. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 83: A casino and the New Spa in Reitenberger Street from the north-east, 2011. Karel Kuča. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 84: Buildings in the western part of the town centre, 2023. Zdeněk Rerych. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 85: The Church of the Assumption of the Virgin Mary and Goethe Square, 2023. Zdeněk Rerych. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 86: The Cross Spring colonnade, 2023. Zdeněk Rerych. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 87: The Forest Spring, 2023. Zdeněk Rerych. A digital photograph. Author's archives.

Picture no. 88: The Ferdinand Spring, 2023. Zdeněk Rerych. A digital photograph. Author's archives.

Map sheet no. 1

Map no. 4: The territory of future Mariánské Lázně and its surroundings in Müller's map of Bohemia from 1720. *Mappa geographica regni Bohemiae in duodecim circulos divisae cum comitatu Glacensi et districtu Egerano adjunctis ... à Joh: Christoph: Müller ... A.C.M.DCC.XX. Michael Kauffer sculpsit Augusta Vind.:.* Copperplate engraving, graphic scale [1 : 132 000], section XI, height 465 mm, width 540 mm, a cut-out. Map collection of Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i., shelf mark MSHU-MAP-A-11. Scanned by Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický, v. v. i., Zdiibý.

Map no. 5: Mariánské Lázně and its surroundings in a map of the Plzeň Region by František Jakob Jindřich Kreybich from 1830. *Charte vom Pilsner Kreise des Königreiches Böhme, nach zuverlässigen geographischen Hilfsmitteln bearbeitet von Fr. Jac. Heinr. Kreybich. Prag 1830. bei C. W. Enders.* Copperplate engraving, graphic scale [1 : 243 000], height 380 mm, width 480 mm, a cut-out. Map collection of Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i., shelf mark MSHU-MAP-A-246. Scanned by Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický, v. v. i., Zdiibý.

Map no. 6: Mariánské Lázně and its surroundings in a special map of the 3rd land survey of the Austro-Hungarian Monarchy from 1881. Sheet *Marienbad und Tachau, Zone 6, Col. VI*, heliogravure, 1 : 75 000, height 380 mm, width 495 mm, a cut-out. Map collection of Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i., shelf mark MSHU-MAP-C-1122. Scanned by Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický, v. v. i., Zdiibý.

Map sheet no. 2

Map no. 7: Mariánské Lázně and its surroundings in a map of the Josephinian land survey of Bohemia from 1780–1783, updated about 1820. A manuscript coloured map, graphic scale [1 : 28 800], section no. 101, 118, sheet height 410 mm, width 620 mm, a cut-out. Österreichisches Staatsarchiv-Kriegsarchiv Wien. Reproduced by Laboratoř geoinformatiky UJEP Ůstí nad Labem.

Map sheet no. 3

Map no. 8: A map of Mariánské Lázně, 1811. *Gegend von Marienbad. 1811 aufgenommen von L. Herbert Lieutenant.* A coloured pen-and-ink drawing, height 465 mm, width 630 mm (a part of the map is torn off on the left edge), graphic scale in fathoms. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP_0001-2621-I. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map no. 9: A map of Mariánské Lázně, 1813. *Situationsplan von Marienbad bey Auschowitz in Pilsner Kreis Stiffts Herrschaft Tepl. Gezeich. u. Aufgenommen von Julian Schug im Jahr 1813. 26. Aug.* A coloured pen-and-ink drawing, height 480 mm, width 610 mm, graphic scale in fathoms; a preview of housing development in the left upper corner. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP_0002-5-I. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 4

Map no. 10: Town housing development draft, 1815. *Situationsplan von Marienbad auf der Herrschaft Tepl im Pilsner Kreis. ... Anno 1815.* An anonymous author. A coloured pen-and-ink drawing, height 705 mm, width 540 mm, graphic scale in fathoms. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP 3. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map no. 11: A situation plan of the existing and planned development, approx. 1820. *Situations Plan der Gegend von Marienbad auf der Stifftsherrschaft Tepl Pilsner Kreises.* An anonymous author (Václav Skalník ?). A coloured pen-and-ink drawing, height 465 mm, width 540 mm, graphic scale in Viennese fathoms. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP 7. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 5

Map no. 12a–b: A map of healing springs and spa towns in the north-western Bohemia, approx. 1832. *Die Heilquellen im Nordwesten von Böhmen Teplitz Karlsbad Franzenbrunn Marienbad und Alexandersbad in Baiern. Mit Darstellung des Postenlaufs von diesen Orten nach Dresden, Hof, Baireuth und Prag. Nach den neuesten und besten Hilfsmitteln bearbeitet und herausgegeben von dem Director des Königl. lithographischen Instituts zu Berlin Major Kurts. / C. Berger lith.* (an inscription belt between the 4th and 5th line of the headline) / *Verlag von Trentsensky & Vieweg in Wien u. Leipzig* (in the right bottom edge of the sheet). A coloured lithograph, scale 1 : 500 000 (graphic scale in parallel in Czech, Austrian and Saxon miles), height 280 mm, width 425 mm; as a whole and a detail (a map of Mariánské Lázně). In the left upper corner, there are maps of Teplice, Mariánské Lázně, Karlovy Vary and Františkovy Lázně. Some copies are dated 1832; no date is indicated in the reproduced map which is identical with the dated copies, however, it obviously originates from the same time (probably a reprint); therefrom, the date (approx. 1832). A private collection. Scanned by Günter Fiedler.

Map sheet no. 6

Map no. 13: Imperial compulsory imprint of a map of the stable cadastre of Mariánské Lázně from 1839. Sheet V. A coloured lithograph, graphic scale [1 : 2880], sheet height 525 mm, width 660 mm, a cut-out. Ůstřední archiv zeměměřičtíví a katastru, Praha, shelf mark B2a/C6/4475 1-5. Scanned by Ůstřední archiv zeměměřičtíví a katastru, Praha.

Map sheet no. 7

Map no. 14: Mariánské Lázně and its surroundings in a map of the 2nd military survey of Bohemia from 1845–1846, reambulated (after) 1871. A manuscript coloured map, graphic scale [1 : 28 800], section no. IX/7, westliche Colonne, sheet height 525 mm, width 525 mm, a cut-out. Österreichisches Staatsarchiv-Kriegsarchiv Wien. Reproduced by Laboratoř geoinformatiky UJEP Ůstí nad Labem.

Map sheet no. 8

Map no. 15: A map of Mariánské Lázně, 1853. *Situationsplan von Marienbad. Aufgenommen und gezeichnet von Johann Stark in Marienbad.* In: DANZER, Adalbert Eduard: *Begleiter in und um Marienbad für dessen Kurgäste.* Prag – Marienbad 1853. Lithograph, height 320 mm, width 360 mm, graphic scale in Viennese fathoms. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, HK 961. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map no. 16: A map of Mariánské Lázně, 1859. *Curort Marienbad mit den nächsten Umgebungen im Königreiche Böhmen, Pilsner Kreis, Stifftsherrschaft Tepl 1859. Remiger Forstmeister.* An anonymous author. A coloured pen-and-ink drawing, height 645 mm, width 860 mm, graphic scale in Viennese fathoms; the map is oriented westerly. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP_0013-2676-I. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 9

Map no. 17: A map of Mariánské Lázně, 1876. *Situation vom Curorte Marienbad mit Umgebung. 1876. Herausgegeben von Otto Schindler, k.k. pens. Catastral-Vermessungs-behördlich autorisierter und gerichtlich bestellter Civil-Geometer.* A coloured print, height 625 mm, width 525 mm, scale 1 : 5760. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, the library. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 10

Map no. 18: A map of Mariánské Lázně, 1883. No name. An anonymous author. In: LUAPPROX., S.: *Zur Orientirung in Marienbad. Ein Rathgeber und Wegweiser für Curgäste.* Marienbad 1883. A print, height 640 mm, width 420 mm, no scale. Městské muzeum Mariánské Lázně, HKS 390/8. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 11

Map no. 19a–b: Layout plans of water distribution and sewage networks, about 1880. a: *Vodovodní vedení města Mariánské Lázně* (the secondary name was on a piece of paper, which was stuck over the original name). *Projektiert von B. Salbach, Kgl. Baurath, Dresden. Ausgeführt von der Firma C. Korte & Comp., Prag.* A coloured pen-and-ink drawing, height 740 mm, width 550 mm, no scale. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP_0024-1101-I. Scanned by Jaromír Bartoš. – b: *Canalisierung der Cur-Stadt Marienbad.* B. Salbach (?). A coloured pen-and-ink drawing, height 745 mm, width 550 mm, scale 1 : 2940. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, MP_0023-1100-I. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 12

Map no. 20: A map of Mariánské Lázně, 1924. *Plán lázeňského města Mariánských Lázní.* Josef Hořejší. A print, height 550 mm, width 365 mm, scale 1 : 8500. In: HOŘEJŠÍ

Josef – KRAUSKOPF Jan: První český průvodce pro Mariánské Lázně, světové lázeňské místo Československé republiky. Praha 1924. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, library. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 13

Map no. 21: A map of Mariánské Lázně, 1938. *Plan der Kurstadt Marienbad. Gezeichnet von Gustav Richter, Marienbad.* A coloured print, height 460 mm, width 335 mm, scale 1 : 10 000. In: MIESSNER, Rudolf: Illustrierter Führer durch Marienbad und Umgebung. ... Marienbad 1938. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, library. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 14

Map no. 22: A development plan of the town, 1961. *Mariánské Lázně. Směrný územní plán. Současný stav a technicko-urbanistický rozbor.* Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze. Vedoucí projektant Ing. arch. V. Slavík. A map appendix to a file of documentation called *Směrný územní plán*. A coloured print, height 1180 mm, width 1470 mm, scale 1 : 5000, a cut-out. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, unprocessed. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 15

Map no. 23: A development plan of the town – the southern section of the spa zone, 1976. *Podrobný územní plán Mariánské Lázně. Lázeňské území jih. Komplexní urbanistický návrh.* Urbanistické středisko města Karlových Var. Hlavní projektant Ing. arch. Karas. A map appendix to a file of documentation called *Lázeňské území jih*. A colour print, height 600 mm, width 1250 mm, scale 1 : 2000, as a whole and a detail. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, nezpracováno. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 16

Map no. 24: A development plan of the town of Mariánské Lázně, 2002. *Územní plán obce Mariánské Lázně. Právní stav Územního plánu města Mariánské Lázně po vydání změn č. 1, 2–3, 4–7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 a 22, 21, 23–26 a 27. Hlavní výkres, měřítko 1 : 5 000, č. výkresu A.1., datum XII/2017, a cut-out.* Geoging spol. s r.o.; Sdružení pro zpracování územního plánu města Mariánské Lázně. © Městský úřad Mariánské Lázně.

Map sheet no. 17

Map no. 25: A vertical aerial photograph of Mariánské Lázně, 1946. An aerial geodetic picture 1946 – VGHMÚř Dobruška © MO ČR.

Map sheet no. 18

Map no. 26: A vertical aerial photograph of Mariánské Lázně, 1959. An aerial geodetic picture 1959 – VGHMÚř Dobruška © MO ČR.

Map sheet no. 19

Map no. 27: A vertical aerial photograph of Mariánské Lázně, 1968. An aerial geodetic picture 1968 – VGHMÚř Dobruška © MO ČR.

Map sheet no. 20

Map no. 28: A vertical aerial photograph of Mariánské Lázně, 1996. An aerial geodetic picture 1996 – VGHMÚř Dobruška © MO ČR.

Map sheet no. 21

Map no. 29: A vertical aerial photograph of Mariánské Lázně, 2021. An aerial geodetic picture 2021 – ČÚZK.

Map sheet no. 22

Map no. 30a: A negative plan of Mariánské Lázně and its surroundings where the town layout and street blocks are marked according to the imperial compulsory print of a map of the stable cadaster of the town of Mariánské Lázně as of 1839. A reconstruction map by Eva Semotanová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map no. 30b: A negative plan of Mariánské Lázně and its surroundings where the town layout and street blocks are marked as of the early 21st century with the use of modern digital data. A reconstruction map by Eva Semotanová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map no. 30c: A digital model of the territory of Mariánské Lázně and its surroundings where the town layout and street blocks are marked according to the imperial compulsory print of a map of the stable cadaster of the town of Mariánské Lázně as of 1839. A reconstruction map by Eva Semotanová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map no. 30d: A digital model of the territory of Mariánské Lázně and its surroundings where the town layout and street blocks are marked as of the early 21st century with the use of modern digital data. A reconstruction map by Eva Semotanová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

motanová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map sheet no. 23

Map no. 31: A landscape pattern of Mariánské Lázně and its surroundings from the mid-18th century till the mid-19th century. A reconstruction map by Eva Semotanová and Petr Bártík, cartographic design by Petr Bártík.

Map sheet no. 24

Map no. 32: Administrative development of the town of Mariánské Lázně 1850–2020. A reconstruction map by Tomáš Burda, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map sheet no. 25

Map no. 33: The territorial and administrative development of the Mariánské Lázně Region 1850–2020 (with an overlap to the period of patrimonial administration in the early 19th century). A reconstruction map by Tomáš Burda, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map sheet no. 26

Map no. 34: The spa and the town of Mariánské Lázně from the mid-19th century till today: traffic, holiday and spa functions (public transport, broader traffic relations, healing springs and spa facilities, vantage points and routes in the vicinity, significant spa and holiday facilities). A reconstruction map by Tomáš Burda and Dana Fialová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map sheet no. 27

Map no. 35: The development of spa business, recreation, industry, traffic and landscape in the Mariánské Lázně Region from the mid-19th century till the mid-20th century. A reconstruction map by Tomáš Burda and Dana Fialová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map sheet no. 28

Map no. 36: The building development of Mariánské Lázně from the early 19th century till the late 20th century. A reconstruction map by Tomáš Burda and Dana Fialová, cartographic design by Petr Bártík – Kateřina Čecháková.

Map sheet no. 29

Map no. 37: A map of historic sites assessment in the central part of the heritage reservation of Mariánské Lázně, 2006 (the heritage zone border added in 2018). Karel Kuča, cartographic design by the author.

Map sheet no. 30

Picture no. 89: A view of the Mary Spring and its surroundings, 1817. *Premiere Vue de Marienbaad en Bohême / Erste Ansicht von Marienbaad in Böhmen. Ludwig Graf Buquoy delin. et Sculp.* Wash pen-and-ink drawing, height 425 mm, width 540 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 15. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 90: A view of the Cross Spring and its surroundings, 1817. *Seconde Vue de Marienbaad en Bohême / Zweite Ansicht von Marienbaad in Böhmen. Ludwig Graf Buquoy delin. et Sculp.* Wash pen-and-ink drawing, height 420 mm, width 540 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 14. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 31

Picture no. 91: An overall view-map of Mariánské Lázně, 1836. No name. Johann Nepomuk Felbinger (*Gezeichnet im Oktober 1836. Joh. Nep. Felbinger*). Pen-and-ink drawing, height 540 mm, width 680 mm. Národní muzeum – Knihovna Národního muzea, Staré Sedliště 528, Picture no. 42. Scanned by Národní muzeum.

Map sheet no. 32

Picture no. 92: Mariánské Lázně, the town centre and 24 partial images of the town, approx. 1865. *Panorama von Marienbad. Lith. u. Eigenth. v. Joh. Stark in Marienbad. Druck v. J. Haller in Wien.* A coloured lithograph, height 455 mm, width 615 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, 2223. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 33

Picture no. 93a: The promenade by the Cross Spring – a draft architectural design, 1940. *Kurstadt Marienbad. Kolonnaden. Gartengestalter Kidery & Preissner Saaz, Sude-tengau.* Watercolor painting, height 390 mm, width 640 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, unprocessed. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 93b: The promenade by the Cross Spring – a draft architectural design, 1956. *Mariánské Lázně.* Ing. Be-lišán a kol. The draft is a part of the Architectural study of a winter colonnade and urological sanatorium 1955–1956. Wash drawing, height 380 mm, width 840 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, unprocessed. Scanned by Jaromír Bartoš.

um a galerie Mariánské Lázně, unprocessed. Scanned by Jaromír Bartoš.

Picture no. 93c: The promenade by the Cross Spring – a draft architectural design, the 1950s. An anonymous author. The draft is a part of the Architectural study of a winter colonnade and urological sanatorium 1955–1956. Cyclostyle, height 590 mm, width 850 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, unprocessed. Scanned by Jaromír Bartoš.

Map sheet no. 34

Picture no. 94a–o: A postcard of the town of Mariánské Lázně, approx. 1900–1920. Scanned by Jaromír Bartoš. – a: *Marienbad*, a view of the Cross Spring and the colonnade, approx. 1899. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2872. – b: *Marienbad. Kreuzbrunnen-Kolonnade*, a view of the interior of the Main Colonnade in the direction from the Cross Spring, approx. 1910. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 3038. – c: *Marienbad. Inneres des Kreuzbrunnens*, a view of the interior of the Cross Spring with ladies distributing spa cups, approx. 1920. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 3042. – d: *Marienbad. Ferdinandsbrunnen mit Rudolfsquelle*, the Karolina Spring colonnade and the Ferdinand and Rudolf Springs brought over, approx. 1910. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2062. – e: *Marienbad. Bei der Rudolfsquelle*, a view of the interior of the Karolina Spring colonnade under the Catholic Church and a drinking fountain with water from the Rudolf Spring, 1912. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2391. – f: *Marienbad. Cursaal u. Neubad*, a view of the Casino ball hall and the New Spa, approx. 1907. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2876. – g: *Marienbad. Untere Colonade*, a view of the extended section of the colonnade with shops, pulled down at the end of the 1970s, 1904. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2382. – h: *Marienbad. Ambrosiusbrunn. Katholische Kirche*, a view of the Ambrose Spring and the Church of the Assumption of the Virgin Mary, 1907. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2518. – i: *Marienbad. Kaiserstrasse*, a view of Main Street with the terminal tram stop, approx. 1910. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2597. – j: *Marienbad. Parkanlagen der Kaiserstrasse*, a view of the intersection in front of the post-office, newly landscaped, the synagogue on the left, approx. 1910. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2149. – k: *Marienbad. Waldquelle*, a view of the Forest Spring, approx. 1902. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2875. – l: *Marienbad. Café Egerländer. Besitzer Caspar Ott*, a view of the Egerländer Café, approx. 1911. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2927. – m: *Marienbad. Café Panorama*, a view of the Panorama Café under the Hamelika lookout tower, 1909. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2112. – n: *Marienbad. Café Waldmühle*, a view of the Lesní Mlýn Café and Hotel near the Forest Spring, approx. 1910. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2155. – o: *Alte Sägemühle, Marienbad*, a view of an old sawmill in the valley behind the Forest Spring, about 1900. A coloured postcard. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, SP 2857.

Back side of the cover

Picture no. 95: A lid of a spa wafers tin, approx. 1920. *Süsse Grüsse / Marienbader Oblaten / Kreuz-Bruppen / Wilhelm Denk. Konditorei. Marienbad. Haus „Goldener Engel“.* A coloured painting on tin, diameter 190 mm. Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, OPL 54. Photo by David Kurc.

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ (MARIENBAD)

Salzquellen im sumpfigen Tal des Auschowitz Baches nördlich von Auschwitz, auf der Herrschaft des Tepler Klosters, waren bereits im 16. Jahrhundert bekannt. Im Jahr 1528 gab König Ferdinand I. eine Untersuchung des Wassers aus der Salzquelle (Ferdinandsquelle) in Auftrag. Im Jahr 1609 ließ sich Joachim Liebsteynsky Freiherr von Kolowrat hier im Warmbad des Stinkers (auch Stenker genannt, später Marienquelle) behandeln, doch das war nur ein gelegentlicher Gebrauch des Quellwassers. Die Errichtung des Kurbades wurde zu dieser Zeit und später wegen dem Verbot der Abholzung und weil der Forst als reservierte Wälder für die Zinngruben bestimmt war, verboten.

Bohuslav Balbin beschrieb 1679 zwei Sauerlinge bei Auschwitz und vier Sauerlinge im oberhalb liegenden Talbeck. Am Umbruch des 17. und 18. Jahrhunderts verbreitete sich der Ruhm der heiligen Heilquellen nicht nur in Böhmen, sondern auch in Bayern und Sachsen. Heilwasser wurde in Fässer abgefüllt, um die Klöster in Plass und Kladrau verfrachtet wurden.